

Försättsblad till skriftlig tentamen vid Linköpings Universitet

Datum för tentamen	2010-06-15
Sal (1) Om tentan går i flera salar ska du bifoga ett försättsblad till varje sal och ringa in vilken sal som avses	VALMAT
Tid	14-18
Kurskod	732G60
Provkod	TEN1
Kursnamn/benämning Provnamn/benämning	Statistiska metoder Tentamen
Institution	IDA
Antal uppgifter som ingår i tentamen	5
Jour/Kursansvarig Ange vem som besöker salen	Lotta Hallberg
Telefon under skrivtiden	
Besöker salen ca kl.	16,00
Kursadministratör/kontaktperson (namn + tfnr + mailaddress)	Carita Lilja, 1463, carita.lilja@liu.se
Tillåtna hjälpmedel	Med skrivningen häftad formelsamling. Räknedosa.
Övrigt	G=12, VG=16
Vilken typ av papper ska användas, rutigt eller linjerat	
Antal exemplar i påsen	8

Tentamen i Statistiska metoder 2010-06-15

Skrivtid: 14-18

Hjälpmedel: Med skrivningen häftad formelsamling. Räknedosa.

Jourhavande lärare: Lotta Hallberg

Redovisa och motivera kort alla dina lösningar

1

För att få data på livslängder hos 20 slumpmässigt valda människor så valdes dödsannonser ut ur pressen för 10 män och 10 kvinnor.

Livslängderna registrerades.

Resultat:

Kvinnor	75	77	82	74	75	89	68	60	94	91
Män	55	60	62	71	74	79	84	90	98	61

a) Beräkna medellivslängd, standardavvikelse, median, första och tredje kvartil dels för män och dels för kvinnor. 3p

b) Anta att data är normalfördelade och med lika varians. Bilda ett 95% konfidensintervall för skillnaden i medellivslängd mellan män och kvinnor. Tolka intervallet. 2p

2

Tabellen nedan visar för åren 2005-2008 hushållens disponibla inkomst i medeltal i Sverige för alla hushåll, den totala inkomsten för Sveriges befolkning i miljoner kr och medelbefolkningen (i 1000-tal) samt konsumentprisindex.

År	2005	2006	2007	2008
Disponibel inkomst	271663	292202	325001	321612
Total inkomst	1521828.3	1581534.2	1662548.5	1742996.7
Folkmängd	9048	9113	9183	9256
KPI	208,4	284,2	290,5	300,5

a) Beskriv utvecklingen av den disponibla inkomsten i form av en indexserie med 2005 som basår. 1p

b) Räkna om den disponibla inkomsten ovan till fast penningvärde för år 2008. 2p

c) Beskriv med en indexserie hur den totala inkomsten per capita i fast penningvärde har utvecklats. Basår 2005. 2p

3

Vid ett löpande band tillverkas komponenter till en mobiltelefon. Vid en kvalitetskontroll så plockades 100 komponenter ut och undersöktes och det visade sig att 11 var defekta. Detta är inte en acceptabel nivå så tillverkningen justerades och därefter kontrollerades återigen 100 komponenter och då var bara 6 defekta. Pröva på 5% signifikansnivå (risknivå) om en förbättring har skett genom att beräkna p-värdet.

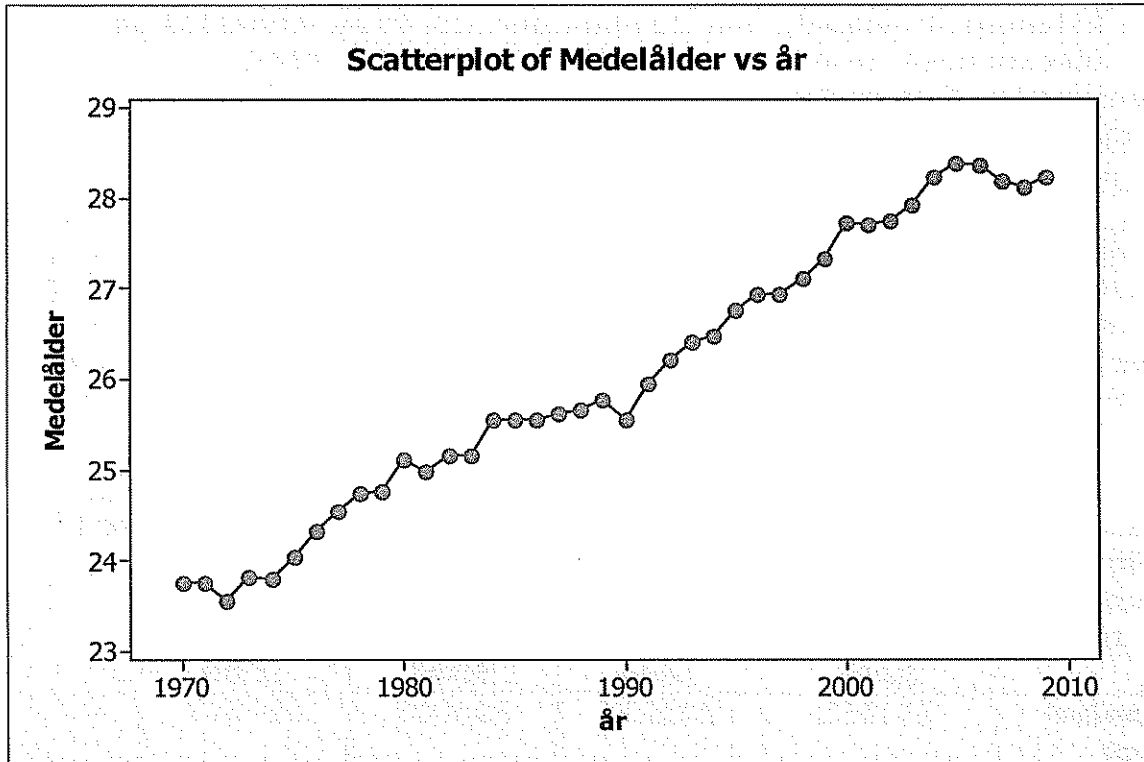
3p

4

Hur ska det gå för socialdemokraterna i riksdagsvalet i höst 2010? Valet 2006 fick socialdemokraterna 35,0%. Vid senaste SIFO mätningen i maj 2010 fick de 34,3% då 1917 röstberättigade personer tillfrågades. Pröva nollhypotesen att andelen som röstar på socialdemokraterna är 35,0% mot mothypotesen att andelen som röstar på moderaterna är mindre än 35,0%. Använd senaste SIFO mätningen som en observation. Signifikansnivå 5%. Tolka resultatet 3p

5

I grafen nedan visas medelåldern vid första barnets födelse för kvinnor åren 1970 till 2009

Regression Analysis: Medelålder versus år

The regression equation is
Medelålder = - 231 + 0,129 år

Predictor	Coef	SE Coef	T	P
Constant	-231,274	5,584	-41,41	0,000
år	0,129339	0,002807	46,08	0,000

S = 0,204924 R-Sq = 98,2%

Analysis of Variance

Source	DF	SS	MS	F	P
Regression	1	89,163	89,163	2123,24	0,000
Residual Error	38	1,596	0,042		
Total	39	90,759			

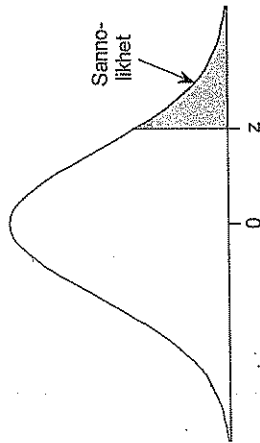
- Hur många månader har medelåldern vid första barnets födelse ökat i snitt per år enligt modellen? 1p
- Pröva på 5% signifikansnivå om medelåldern har ökat under åren. 1p
- Gör en prognos för medelåldern vid första barnets födelse för kvinnor år 2010. 1p
- Hur stor är förklaringsgraden och tolka den. 1p

Tabell 1 Normalfördelningen

Tabellen ger sannolikheten att en standardiserad normalfördelad variabel är större än ett visst värde z.

Exempel: Sannolikheten att få ett värde större än 1,23 är 10,9%.

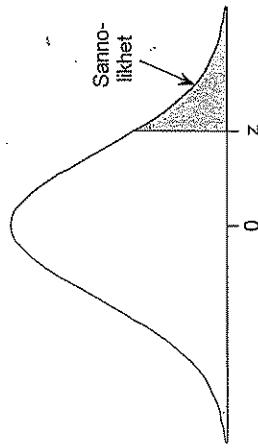
Den standardiserade normalfördelningen är symmetrisk kring punkten noll. Därför ges sannolikheterna endast för positiva z-värden.

z	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
0,0	50,0	49,6	49,2	48,8	48,4	48,0	47,6	47,2	46,8	46,4
0,1	46,0	45,6	45,2	44,8	44,4	44,0	43,6	43,3	42,9	42,5
0,2	42,1	41,7	41,3	40,9	40,5	40,1	39,7	39,4	39,0	38,6
0,3	38,2	37,8	37,4	37,1	36,7	36,3	35,9	35,6	35,2	34,8
0,4	34,5	34,1	33,7	33,4	33,0	32,6	32,3	31,9	31,6	31,2
0,5	30,9	30,5	30,2	29,8	29,5	29,1	28,8	28,4	28,1	27,8
0,6	27,4	27,1	26,8	26,4	26,1	25,8	25,5	25,1	24,8	24,5
0,7	24,2	23,9	23,6	23,3	23,0	22,7	22,4	22,1	21,8	21,5
0,8	21,2	20,9	20,6	20,3	20,0	19,8	19,5	19,2	18,9	18,7
0,9	18,4	18,1	17,9	17,6	17,4	17,1	16,9	16,6	16,4	16,1
1,0	15,9	15,6	15,4	15,2	14,9	14,7	14,5	14,2	14,0	13,8
1,1	13,6	13,3	13,1	12,9	12,7	12,5	12,3	12,1	11,9	11,7
1,2	11,5	11,3	11,1	10,9	10,7	10,6	10,4	10,2	10,0	9,9
1,3	9,7	9,5	9,3	9,2	9,0	8,9	8,7	8,5	8,4	8,2
1,4	8,1	7,9	7,8	7,6	7,5	7,4	7,2	7,1	6,9	6,8
1,5	6,7	6,6	6,4	6,3	6,2	6,1	5,9	5,8	5,7	5,6
1,6	5,5	5,4	5,3	5,2	5,1	4,9	4,8	4,7	4,6	4,6
1,7	4,5	4,4	4,3	4,2	4,1	4,0	3,9	3,8	3,8	3,7
1,8	3,6	3,5	3,4	3,4	3,3	3,2	3,1	3,1	3,0	2,9
1,9	2,9	2,8	2,7	2,7	2,6	2,6	2,5	2,4	2,4	2,3
2,0	2,3	2,2	2,2	2,1	2,1	2,0	2,0	1,9	1,9	1,8
2,1	1,8	1,7	1,7	1,7	1,6	1,6	1,5	1,5	1,5	1,4
2,2	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1
2,3	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8
2,4	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6

Tabell 2 Normalfördelningen

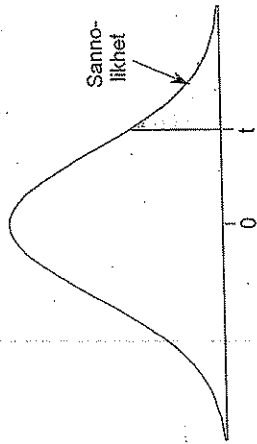
z-värden för vissa sannolikheter.

Sannolikhet	z	Sannolikhet	z	Sannolikhet	z
50%	0,00	9%	1,34	2,5%	1,96
40%	0,25	8%	1,41	1,0%	2,33
30%	0,52	7%	1,48	0,5%	2,58
20%	0,84	6%	1,55	0,1%	3,09
10%	1,28	5%	1,64	0,05%	3,29

Tabell 3 t-fördelningen

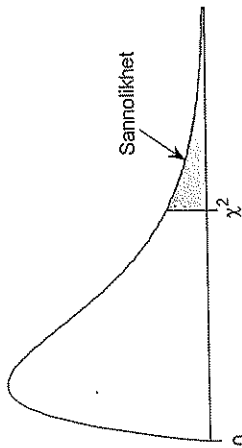
t-värden för vissa sannolikheter.

fg	Sannolikhet					
	5%	2,5%	1%	0,5%	0,1%	0,05%
5	2,02	2,57	3,36	4,03	5,89	6,87
6	1,94	2,45	3,14	3,71	5,21	5,96
7	1,89	2,36	3,00	3,50	4,79	5,41
8	1,86	2,31	2,90	3,36	4,50	5,04
9	1,83	2,26	2,82	3,25	4,30	4,78
10	1,81	2,23	2,76	3,17	4,14	4,59
11	1,80	2,20	2,72	3,11	4,02	4,44
12	1,78	2,18	2,68	3,05	3,93	4,32
13	1,77	2,16	2,65	3,01	3,85	4,22
14	1,76	2,14	2,62	2,98	3,79	4,14
15	1,75	2,13	2,60	2,95	3,73	4,07
16	1,75	2,12	2,58	2,92	3,69	4,01
17	1,74	2,11	2,57	2,90	3,65	3,97
18	1,73	2,10	2,55	2,88	3,61	3,92
19	1,73	2,09	2,54	2,86	3,58	3,88
20	1,72	2,09	2,53	2,85	3,55	3,85
21	1,72	2,08	2,52	2,83	3,53	3,82
22	1,72	2,07	2,51	2,82	3,50	3,79
23	1,71	2,07	2,50	2,81	3,48	3,77
24	1,71	2,06	2,49	2,80	3,47	3,75
25	1,71	2,06	2,49	2,79	3,45	3,73
26	1,71	2,06	2,48	2,78	3,44	3,71
27	1,70	2,05	2,47	2,77	3,42	3,69
28	1,70	2,05	2,47	2,76	3,41	3,67
29	1,70	2,05	2,46	2,76	3,40	3,66
30	1,70	2,04	2,46	2,75	3,39	3,65
40	1,68	2,02	2,42	2,70	3,31	3,55
60	1,67	2,00	2,39	2,66	3,23	3,46
120	1,66	1,98	2,36	2,62	3,16	3,37
∞	1,64	1,96	2,33	2,58	3,09	3,29

Tabell 4 χ^2 -fördelningen

χ^2 -värden för vissa sannolikheter.

fg	Sannolikhet			
	5%	1%	0,1%	0,01%
1	3,84	6,63	10,83	16,27
2	5,99	9,21	13,82	19,02
3	7,81	11,34	16,27	21,78
4	9,49	13,28	18,47	24,30
5	11,07	15,09	20,52	26,89
6	12,59	16,81	22,46	29,19
7	14,07	18,48	24,32	31,21
8	15,51	20,09	26,12	33,18
9	16,92	21,67	27,88	35,19
10	18,31	23,21	29,59	37,16
11	19,68	24,72	31,26	39,16
12	21,03	26,22	32,91	41,15
13	22,36	27,69	34,53	43,15
14	23,68	29,14	36,12	45,15
15	25,00	30,58	37,70	47,14
16	26,30	32,00	39,25	49,13
17	27,59	33,41	40,79	51,13
18	28,87	34,81	42,31	53,13
19	30,14	36,19	43,82	55,13
20	31,41	37,57	45,31	57,13
21	32,67	38,93	46,80	59,13
22	33,92	40,29	48,27	61,13
23	35,17	41,64	49,73	63,13
24	36,42	42,98	51,18	65,13
25	37,65	44,31	52,62	67,13
26	38,89	45,64	54,05	69,13
27	40,11	46,96	55,48	71,13
28	41,34	48,28	56,89	73,13
29	42,56	49,59	58,30	75,13
30	43,77	50,89	59,70	77,13
31	44,99	52,19	61,10	79,13
32	46,19	53,49	62,49	81,13
33	47,40	54,78	63,87	83,13
34	48,60	56,06	65,25	85,13
35	49,80	57,34	66,62	87,13
36	51,00	58,62	67,99	89,13
37	52,19	59,89	69,35	91,13
38	53,38	61,16	70,71	93,13
39	54,57	62,43	72,06	95,13
40	55,76	63,69	73,41	97,13
41	56,94	64,95	74,75	99,13
42	58,12	66,21	76,09	101,13
43	59,30	67,46	77,41	103,13
44	60,48	68,71	78,75	105,13
45	61,66	69,96	80,08	107,13
46	62,83	71,20	81,39	109,13
47	64,00	72,44	82,72	111,13
48	65,17	73,68	84,03	113,13
49	66,34	74,92	85,35	115,13
50	67,50	76,15	86,66	117,13

Beskrivande statistik

Medelvärde

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

Standardavvikelsen

$$s = \sqrt{\frac{\sum x^2 - \frac{(\sum x)^2}{n}}{n-1}}$$

Regressionslinjen

$$y = a + b \cdot x$$

$$a = \bar{y} - b \cdot \bar{x}$$

$$b = \frac{\sum xy - \frac{\sum x \sum y}{n}}{\sum x^2 - \frac{(\sum x)^2}{n}}$$

Korrelationskoefficienten

$$r = \frac{\sum xy - \frac{\sum x \sum y}{n}}{\sqrt{\left(\sum x^2 - \frac{(\sum x)^2}{n}\right) \left(\sum y^2 - \frac{(\sum y)^2}{n}\right)}}$$

Residualspridningen

$$s_e = \sqrt{\frac{(n-1) \cdot s_y^2 \cdot (1-r^2)}{n-2}}$$

Konfidensintervall

Ett stickprov, populationens andel

$$p \pm z \cdot \sqrt{\frac{p(1-p)}{n}}$$

Ett stickprov, populationens medelvärde

$$\bar{x} \pm z \cdot \frac{s}{\sqrt{n}} \quad (\text{stort stickprov})$$

$$\bar{x} \pm t \cdot \frac{s}{\sqrt{n}} \quad (\text{normalfördelad variabel, } n - 1 \text{ frihetsgrader})$$

TVå oberoende stickprov, skillnader mellan andelar

$$(p_1 - p_2) \pm z \cdot \sqrt{\frac{p_1(1-p_1)}{n_1} + \frac{p_2(1-p_2)}{n_2}}$$

TVå oberoende stickprov, skillnader mellan medelvärden

$$(\bar{x}_1 - \bar{x}_2) \pm z \cdot \sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}} \quad (\text{stora oberoende stickprov})$$

$$(\bar{x}_1 - \bar{x}_2) \pm t \cdot \sqrt{s_p^2 \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)} \quad \text{där}$$

$$s_p^2 = \frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \quad (n_1 + n_2 - 2 \text{ frihetsgrader})$$

(oberoende stickprov, normalfördelade variabler med samma standardavvikelse i populationerna)

Hypotesprövning, testfunktioner

Ett stickprov, populationens andel

$$z = \frac{p - \pi_0}{\sqrt{\frac{\pi_0(1 - \pi_0)}{n}}}$$

Ett stickprov, populationens medelvärde

$$t = \frac{\bar{x} - \mu_0}{s / \sqrt{n}}$$

TVå oberoende stickprov, skillnader mellan andelar

(p är andelen i det sammanslagna stickprovet)

$$z = \frac{p_1 - p_2}{\sqrt{p(1-p) \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

TVå oberoende stickprov, skillnader mellan medelvärden

$$t = \frac{(\bar{x}_1 - \bar{x}_2) - d_0}{\sqrt{s_p^2 \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

χ^2 -metoden

$$\chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E}$$